

כיתה
ב'

נתינה עושה "טוב על הלב" כי לתת זה גם לקבל

רציונל

"על שלושה דברים העולם עומד - על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות, א:א)
האדם נברא כיצור שזקוק לעזרה ולסיוע תמידי, שלא כמו בעלי החיים שיכולים להסתדר בכוחות עצמם. מרגע שהתנער ממעי אימו חסר ישע ועד אחרית ימיו, צריך האדם לזולתו.

הסיבה שבשלה ברא הקב"ה את האדם שונה מבעלי חיים היא, כדי להרבות גמילות חסדים בין בני אדם, שהיא אחד משלושה דברים שעליהם העולם עומד.

הסוגיה של גמילות חסדים עלולה להתנגש בדאגה של האדם לצורכי עצמו, שגם היא חלק בלתי נפרד מטבע הבריאה, שטבע הקב"ה בכל אחד כדי שישמור על עצמו, כמו שנאמר: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (דברים, ד':ט"ו), וכמתחייב מן הציווי של "חיך קודמים" (בבא מציעא, ס"ב: ע"א). התורה התוותה לנו דרך סלולה להתמודדות במקרים כאלה באמצעות מצוות מפורשות המורות לנו כיצד לעזור לזולתנו ולגמול בחסדים.

עלינו לערוך לפני תלמידותינו את המצוות הרבות הקשורות לחיוב גמילות חסדים כתורה סדורה, באמצעות הליכות המורות לנו את דרך ההתנהגות הראויה על-פי התורה. הליכות אלו תתייחסנה להיבטים השונים של קיום מצוות גמילות חסדים:

א. חשיבות החסד שכרו ועונשו - חשיבות לימוד וקיום הליכות גמילות חסדים, הן בשאיפה להשגת שלימות אישיותן של התלמידות והן לקיום העולם, שהרי "עולם חסד יבנה".

ב. מקורות החיוב לגמילות חסדים - גדרי החיוב של מצוות גמילות חסדים ודיון במכש אינטרסים בין מצוות גמילות חסדים לבין הדאגה לצרכים האישיים, כמתחייב מן הציווי "חיך קודמים".

ג. מהי גמילות חסדים? - אופני הקיום של המצוות, והדרכים השונות להבעת חסד.

ד. מצוות צדקה וחיובה - מקורות לחיוב מצוות גמילות חסדים הנעשית בכספו של אדם ושיעור הנתינה המחייב.

ה. כוונה ומטרות במצוות גמילות חסדים - דיון בשאלות מהותיות הנוגעות לקיום מצוות שבין אדם לחברו ובמיוחד לגמילות חסדים, כגון: מה צריכה להיות כוונתנו כשאנחנו עושים חסד או נותנים צדקה? מדוע עלינו לעשות חסד?

ניתן לבחון כיצד משפיעה ההתנסות בקיום מצוות החסד על הנותן - מהיבטים שונים: היא מספקת לו תחושת סיפוק מעצם קיום המצווה לצד תחושת נחיצות, תועלתיות, נאהבות ושייכות.

במימושו של ערך הנתינה יש להבחין בהשפעת הנתינה על רגשותיו של המקבל. חשוב לברר עם התלמידות מצבים שונים העשויים לעורר רגשות לא נעימים בקרב חברותיהן כמו: עצב, פחד, כעס וקנאה, ולעודדן לנקוט פעולות נתינה שמטרתן לעורר רגשות נעימים.

ככל שעולה שכבת הגיל כן חלה התקדמות בהתפתחות הרגשית, החברתית והקוגניטיבית של התלמידות המסייעת להן להבחין ברגשות הזולת ובמצוקותיו, להושיט לו את העזרה שלה הוא זקוק, ולרכוש את התובנה בדבר היותן מקור לתמיכה.

מטרות

- הקניית הליכות בנושא "גמילות חסדים" תוך הדגשת חשיבות נושא זה.
- העלאת המודעות לתרומתה של הנתינה לשיפור רגשות לא נעימים.
- בחינת מצבים בחיי היום-יום של התלמידות המעוררים רגשות לא נעימים.
- בחינת פעולות נתינה שונות העשויות לשפר רגשות לא נעימים בין התלמידות.

מודל ההפעלה

מהלך ליצירת "תיבת האוצר" המזמנת נתינה המתחשבת ברגשות הנמענים.

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

ב'

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

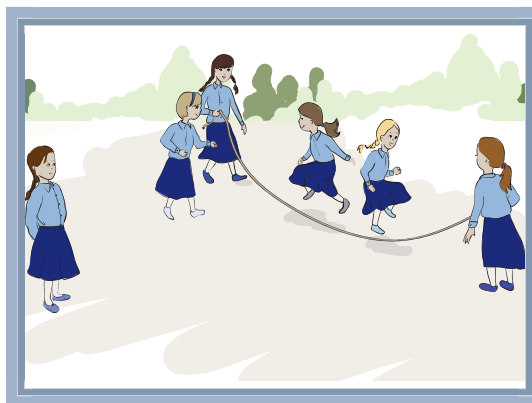
מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

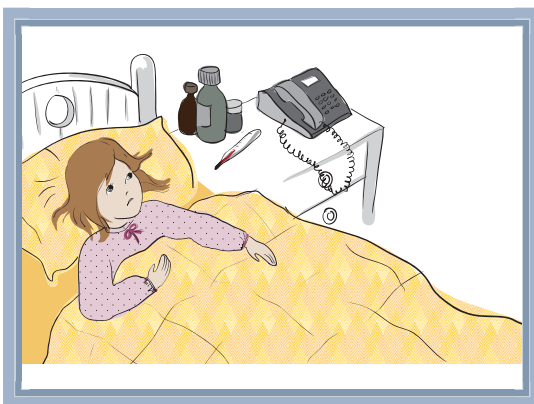
התבוננו באיורים שלפניכן ותארו מה רואים בכל אחד מהם
(קראו את התיאור בתחתית כל איור):

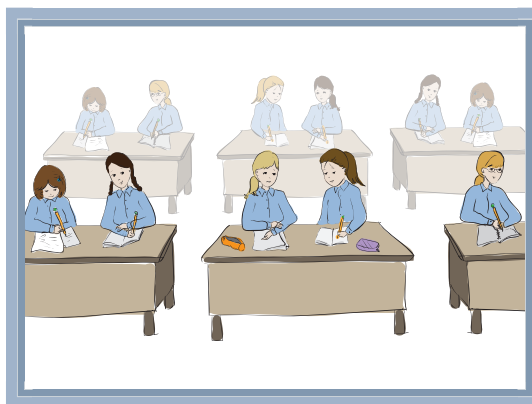
שירה התבוננה באילנה חברתה שציירה בצבעים
זוהרים. שירה **התאכזבה** שאילנה לא הציעה לה
להשתמש בצבעים הזוהרים שלה, כדי שגם בציור שלה
השמש תיראה זוהרת ומאירה.

דסי יצאה להפסקה והרגישה **בודדה**.
חברותיה לכיתה שיחקו בחבל ולא הזמינו אותה
להצטרף אליהן.

יהודית חלתה ונעדרה מהכיתה שלושה ימים. היא
הייתה **עצובה** שאף לא אחת מבנות הכיתה התקשרה
אליה או באה לבקר אותה.

בשיעור חשבון פתרו בנות הכיתה תרגילי חיבור וחיסור.
רק חני ישבה **מבושת** ולא כתבה דבר.
אף לא אחת מחברותיה הבחינה בכך שאין לה עיפרון.

שוחחו בעקבות ההתבוננות באיורים:

- כיצד מרגישות דסי, יהודית, שירה וחני? מדוע?
- מה הייתן מציעות לחברות של דסי, של יהודית, של שירה ושל חני לעשות על מנת לגרום להן להרגיש טוב יותר? פרטו:
- מה יכולות חברותיהן לומר להן? לשאול אותן? כיצד ישפרו הדברים את הרגשתן?
- מה יכולות בנות הכיתה לתת להן? כיצד תשפר הנתינה את הרגשתן?
- מדוע חשוב שבנות הכיתה תתחשבנה ברגשותיהן של כל החברות?

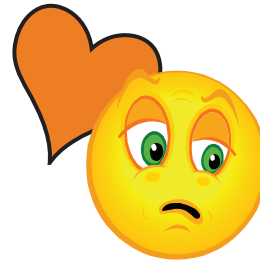

1. קראו את הקטע שחיברו בנות כיתה ב' מבית-הספר "הלב":

חברות טובות את הרגשתנו משפרות

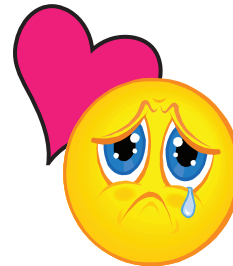
כמה טוב כשהלב שמח
ומאוזן לאוזן החיוך מתמתח.
כמה טוב כשהכול רגיל
לשחק, לצחוק ולקפוץ בגיל.

אך לפעמים אל הלב מתגנבים
כל מיני רגשות אחרים:

יש רגעים שבהם אנו עצובות
טרודות, דאגות או מעט כועסות.
יש רגעים שבהם אנו פוחדות,
נבוכות, מתביישות או מרגישות בודדות.

ברגעים כאלה חשוב לזכור,
שיש לנו בכיתה חברות שיכולות לעזור:

במילה טובה, בחיוך או במחמאה,
בעידוד, בנחמה או בהושטת עזרה.

(נכתב בצוות המחלקה לחינוך לחיים בחברה)

2. אילו רגשות לא נעימים מתעוררים לפעמים בקרב בנות כיתה ב' בבית-ספר "הלב"?
(תוכלו להקיף את הרגשות המופיעים בקטע).
3. מי עוזר לבנות כיתה ב' בבית-ספר "הלב" להרגיש רגשות נעימים?
4. מה עושות החברות בבית-ספר "הלב" כדי לעזור לחברותיהן לחוש רגשות נעימים?
5. ספרו לבת הזוג על מקרה שבו הרגשתן פחד, עצב, בדידות, בושה או כעס, ומישהי בכיתה עזרה לכן לשפר את הרגשתכן?
א. מה הייתה הרגשתכן? מדוע?
ב. מי עזר לכן לאפשר את הרגשתכן? כיצד? (מה היא נתנה לכן? מה היא אמרה לכן?)

במליאה

מהלכה למעשה

- הזמנת הזוגות שמעוניינות בכך, לשתף את המליאה בדברים שעליהם שוחחו בעקבות השיר.

ברגעים כאלה חשוב לזכור,
שיש לנו בכיתה חברות שיכולות לעזור:
במילה טובה, בחיוך או במחמאה,
בעידוד, בנחמה או בהושטת עזרה.

- ברוו מי בסביבתכן הקרובה עוזר לכן לשפר את הרגשתכן כאשר אתן עצובות, פוחדות, כועסות, בודדות, מבוישות. כיצד? (ציינו דמויות בכיתה, בבית-הספר, במשפחה...)

אישי

"נושא בעול עם חברו"

- כל אחד מאיתנו מתקשה בתחומים מסוימים או זקוק לעיתים לעזרה. הקשיים עלולים להכביד על חיי היום-יום, אולם כאשר נעזרים בחברות - הרבה יותר קל.
- חשובנה על עניין כלשהו שבו אתן זקוקות לעזרה.
 - רשומנה אותו על ה"שק" שתקבלו מהמורה.
 - הגשנה למורה את הכרטיס עליו מופיעה בקשת העזרה.
 - האזנה להקראת הקשיים ובקשות העזרה שכתבו חברותיכן על גבי ה"שקים".
 - בחנה מה תוכלו להעניק לחברות במצבים כאלו בשיעור ובהפסקה על מנת לעזור להן ולשפר את הרגשתכן.

"תיבת האוצרות"

הכינו "תיבת אוצרות" המכילה דברים שתרצו לתת לחברותיכן על מנת לשפר את הרגשתן בשעת קושי או מצוקה.

תוכלו להכניס לתיבה:

- כרטיסי פנייה כמו "את מוזמנת להצטרף למשחק", "אשמח לעזור לך להתכונן למבחן".
- מילות עידוד כמו "בפעם הבאה תצליחי יותר, אל תדאגי!"
- איורים כמו מחיאות כפיים, לבבות ועוד.
- צלש"ם כמו "כל הכבוד", "את חברה נהדרת!"
- מדבקות מחייכות
- משחקים
- ציורים
- בלונים
- ספרים
- כדור
- צבעים
- סוכריות
- מכשירי כתיבה
- חשבו, באילו מצבים תרצו להעניק לחברות את הדברים שהכנסתן לתיבה:
 - כשחברות עצובות, פוחדות, דואגות, בודדות, שמחות, מתרגשות, מתביישות.
 - כשחברות זקוקות לעזרה, להשאלת חפצים, לשיתוף במשחק.
 - כשחברות נפגעות ממעשה או ממילה שנאמרה.
 - כשחברות מצליחות או נכשלות.
- חשבו כיצד תרצו להעניק לחברותיכן דברים מתוך התיבה?
- כיצד לדעתכן תשפיע תיבת האוצרות על האווירה בכיתתכן?
- כיצד תרגיש חברה שתעניק לחברתה משהו מתיבת האוצרות?
- כיצד תרגיש חברה שתקבל מחברתה משהו מתיבת האוצרות שלכן?

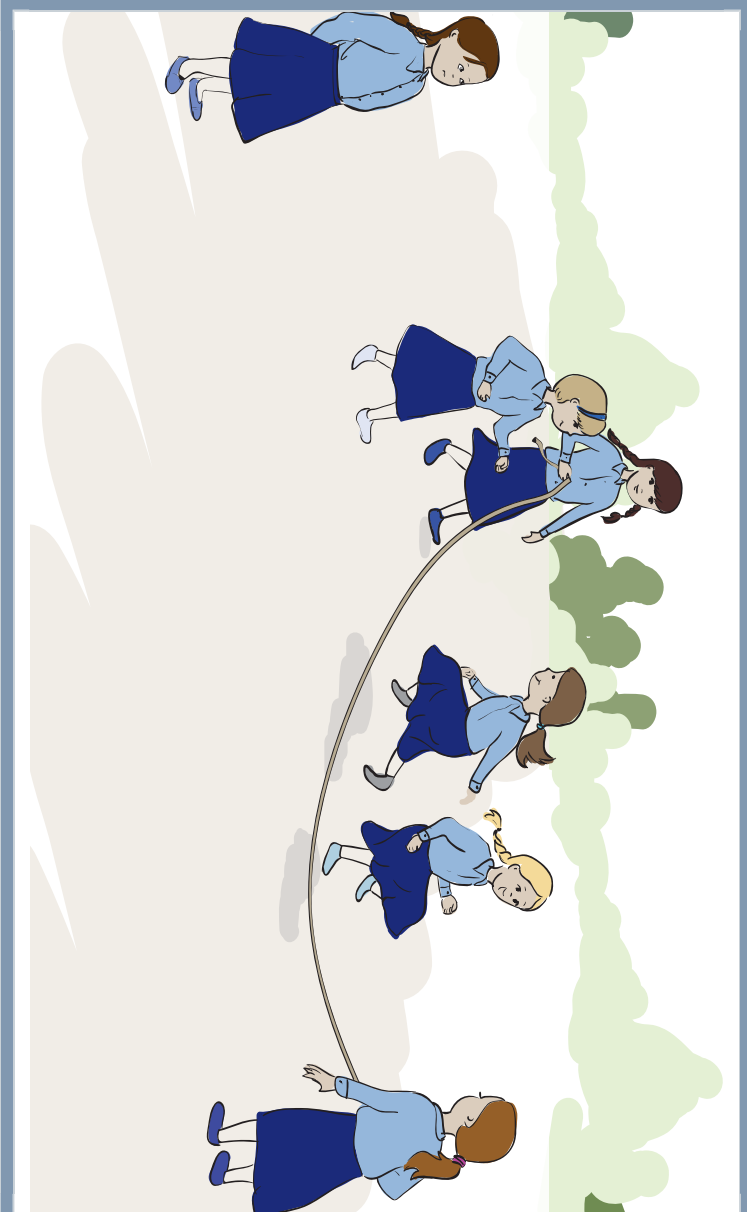

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית-לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

דסי יצאה להפסקה והרגישה **בודדה**.
חברותיה לכיתה שיחקו בחבל ולא הזמינו אותה
להצטרף אליהן.

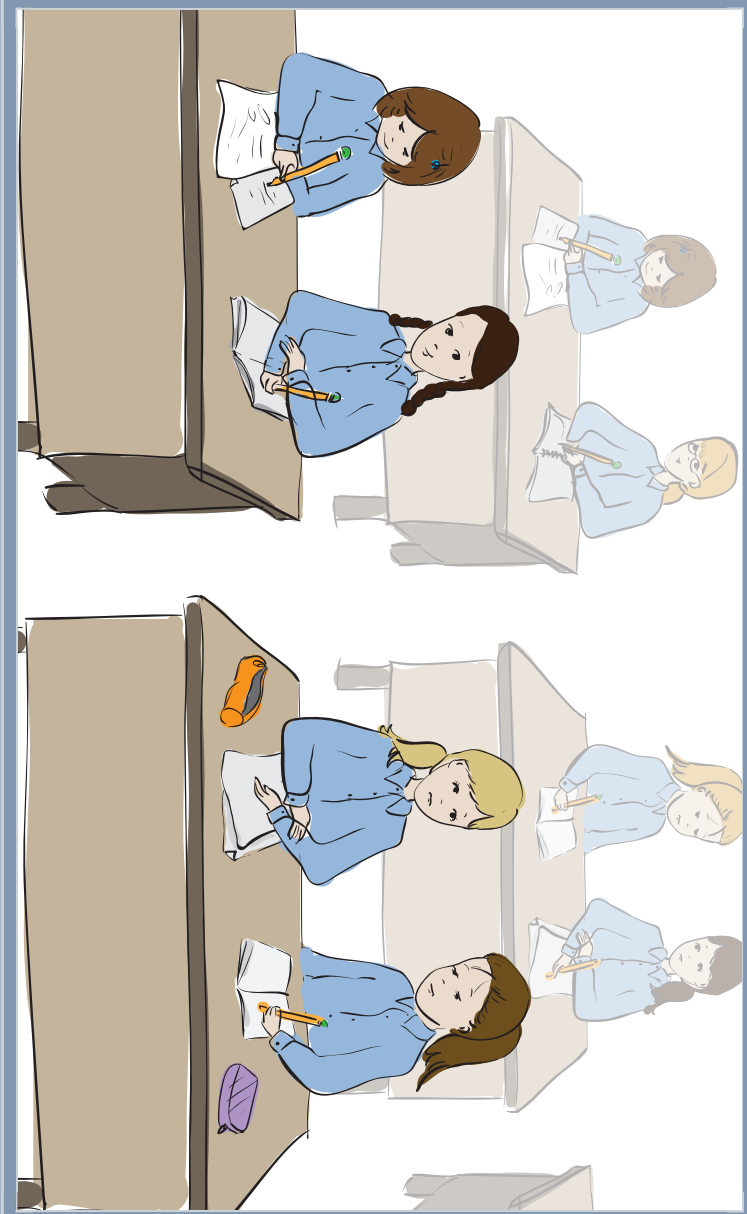

מפתח ה"ב"
החינוך לחיים בחברה

מפתח ה"ב" - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

בשיעור חשוב פתרו בנות הכיתה תרגילי חיבור וחיסור.
רק חצי ישבה **מבטיחה** ולא כתבה דבר.
אף לא אחת מהבנותיה הבחינה בכך שאין לה עיפרון.

מפתח הלי"ב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלי"ב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

היא שוקטת שוכנת הכיתה התקשרה
יהודית חלטה ונעדרה מהכיתה שלושה ימים. היא
הייתה **עצומה** שאף לא אחת מבנות הכיתה התקשרה
אלה או באה לבקר אותה.

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

“תזיבת האוצרות”

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

 אשמח לעזור לך להתכונן למבחן ממני.....	 אשמח להשאיל לך מכשירי כתיבה ממני.....
 אשמח לעזור לך עם שיעור הבית ממני.....	 אל תדאגי! בפעם הבאה תצליחי יותר! ממני.....
 אשמח שתבואי לשחק אצלי בבית ממני.....	 את מוזמנת להצטרף למשחק ממני.....
 אשמח להשאיל לך את המחברת שלי ממני.....	 אשמח לעזור לך להשלים את החומר שחסר ממני.....
 כל הכבוד! ממני.....	 עשית את זה! ממני.....

